

*Mustafa FURKAN¹
Yakup GÜLEKÇİ²*

GİRİŞ

İnsanın var olduğu günden bugüne toplumsal yaşamın temel ögesi olan adalet olgusu, hiç şüphesiz her bireyin vicdanında karşılık bulduğu ölçüde güçlüdür. Bireylerin münferit hak arayışlarının yerine, toplumsal uzlaşımın ürünü olan yazılı kanunlar ile adil yargılamaların sağlanması, toplum içinde kaosun oluşmasına en büyük engeldir. Tüm adalet saraylarında ve duruşma salonlarında “Adalet Devletin Temelidir.” sözüne yer verilmesi, muhakeme sonunda “Türk Milleti Adına” diyerek karar verilmesi, kararların kanunlara ve vicdana dayandırılması esasının temelinde toplum ve toplumsal adalet duygusu yatmaktadır. Adalet mekanizması tüm birimlerin üzerine düşen sorumluluğu tam anlamıyla yerine getirmesiyle ancak sağlıklı bir sonuç elde edilebilir⁽¹⁾.

Adli olayların aydınlatılmasında kullanılan delilden sanığa ulaşma prensibinin en önemli unsurlarından biri olan olay yeri inceleme, aynı zamanda etkin bir soruşturmanın ve kovuşturmanın yapılabilmesi açısından da son derece önemli olması, olay yeri incelemeye olan bakış açısını daha hassas ve önemli hâle getirmektedir. Günümüzde gelişen teknoloji ile birlikte olay yerinden elde edilecek delilleri; suçu önlemede, suçla ve suçlularla mücadelede bilimsel ve teknik yöntemlerle inceleyip elde edilen verileri azamî

ölçüde değerlendirmek bir zorunluluk haline gelmiştir. Bu nedenle olay yeri inceleme, adli bilimlerin merkezi konumundadır. Adli laboratuvarların olayları çözebilme kabiliyeti, olay yeri incelemenin doğru yapılmasına bağlıdır. Olay yeri incelemenin güvenilir, sistematik ve titiz bir yaklaşıma sahip olması adli ve idari soruşturmalara yön vererek suç ve suçlunun belirlenmesinde, adaletin hızlı ve etkin biçimde işleminde katkı sağlayacaktır⁽²⁾.

Bu bölümde kitabımızda detaylı olarak açıklanan olay yeri inceleme ile ilgili kavramlara (Adli görüntüleme, Adli biyoloji, Adli kimya, Ateşli silahlar ve Balistik vb.) farklı bir bakış açısı sunularak olay yeri inceleme aşamalarına ve delil teslim zincirine genel bir bakış sunulmuştur.

Suç

Suç, topluma zarar verdiği veya tehlikeli olduğu belirlenen davranışların hukuk düzeni tarafından yapılması yasaklanmış, yapıldığında da kanunlarca ceza veya güvenlik tedbirlerini kapsayan ihlal fiilleri olarak ifade edilir.

5237 sayılı Türk Ceza Kanunu (TCK), Madde 2 ile “Suçta ve Cezada Kanunilik İlkesi” kapsamında; “*Kanunun açıkça suç saymadığı bir fiil için kimseye ceza verilemez ve güvenlik tedbiri uygulanamaz. Kanunda yazılı cezalardan ve güvenlik tedbirlerinden başka bir ceza ve güvenlik tedbirine hükmolunamaz*”⁽³⁾ şeklinde belirlenmiştir.

¹Olay Yeri İnceleme Uzmanı, İstanbul İl Emniyet Müdürlüğü, Olay Yeri İnceleme Şube Müdürlüğü, mfkan01@gmail.com

²Dr. Öğr. Üyesi, Kütahya Sağlık Bilimleri Üniversitesi Adli Bilimler Bölümü, yakup.gulekci@ksbu.edu.tr

SONUÇ

Mağdur, fail ve olay yeri arasındaki geçiş, “Her temas, bir iz bırakır” ilkesi olarak bilinen Locard Prensibi ile açıklanır. Buna göre, iki nesne birbiriyle temas ettiğinde bir takım materyaller birinden diğerine aktarılır. Başka bir deyişle; bir şüpheli, olay yerine veya mağdura bir şeyler bırakır ve olay yerinden veya mağdurdan bir şeyler götürür. Bunun için adli bilimlerin olay yerinde başladığı kabul edilir⁽⁶⁾. Adli bir olayın aydınlatılmasında önemli bir yere sahip olan olay yeri incelemeleri ancak doğru gerçekleştirildiğinde, adli olayların çözülmesinde doğru sonuca ulaşılabilir.

Gelişen teknoloji ile birlikte suçluların suç işleme tarzları ve suçta kullandığı yöntemler değişmekte, oluşan olay sonrası delil bırakılmama-ya çalışılmaktadır. Bu nedenle; geleneksel delil toplama yöntemlerinden ayrı olarak, olayın aydınlatılabilmesi, şüpheli bir durum kalmaması ve doğru bir sonuç elde edilmesi için olay yeri incelemenin belirli standartlar dahilinde yeni yöntem ve teknikleri kapsaması gerekmektedir. Ayrıca; başarılı bir olay yeri incelemesinin iyi organize edilmiş ekip çalışmasına, iletişime ve iş bölümüne bağlı olduğu unutulmamalıdır.

Anahtar Kelimeler: Olay Yeri, Suç, Delil, Bulgu, Olay Yeri İnceleme, Adli Görüntüleme

KAYNAKÇA

- 1: Taşkin, A. (2010) “Tutuklamanın Psiko-Sosyolojik Boyutu”, Türkiye Adalet Akademisi Dergisi, Ankara.
- 2: Gültekin, Ö. Olay Yeri İncelemesinde Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri, Türkiye Adalet Akademisi Dergisi, 2011; 2(4): 473-508.
- 3: Resmi Gazete, (2004). 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu (03/10/2020 tarihinde <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2004/10/20041012.htm> adresinden ulaşılmıştır).
- 4: Ceylan, B., “Ülkemizde Olay Yeri İnceleme Uygulamalarına Genel Bakış ve Mevcut Sistemin Değerlendirilmesi” (Doktora Tezi), İstanbul Üniversitesi Adli Tıp Enstitüsü Fen Bilimleri Anabilim Dalı, 2008, İstanbul.
- 5: Kaygısız, M. (2017) Temel Adli Bilimler, (4th Edition). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- 6: James, H.S., Nordby, J.J. (2003), “Forensic Science: An Introduction to Specific and Investigative Techniques” CRC Press, ISBN: 0-8493-1246-9.
- 7: T.C Cumhurbaşkanlığı Mevzuat Bilgi Sistemi, (2004). 5271 Sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu. (05/09/2020 tarihinde <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5271.pdf> adresinden ulaşılmıştır.).
- 8: Stuartand, J., Nord, J. (2003). Forensic Science: An introduction to Scientific and investigative Techniques, New York: CRC Press.
- 9: Polat, O. (2017). Kriminoloji ve Kriminalistik Üzerine Notlar, Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- 10: Karaabalı B. Faili Bilinmeyen Olayların Çözümüne Yönelik Yapılan Çalışmalar, Çağın Polisi Dergisi, 2002;10(1):40-49
- 11: Ramirez, C., Parish, Fisher, C. (2011). Crime Scene Processing and Investigation Workbook, Boca Raton FL: CRC Press
- 12: Casey, E. (2002). Handbook of Computer Crime Investigation, San Diego: Academic Press.
- 13: European Crime Scene Examiners Basic Course Handbook, (2002). The National Training Centre, Durham, England.
- 14: Fischer, J., Barry, A. (2012). Techniques of Crime Scene Investigation (Forensic and Police Science), (8th Ed.), New York: CRC Press.
- 15: Polat, O. (2014), Klinik Adli Tıp - Adli Tıp Uygulamaları, (7th ed.), Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- 16: Yükseloğlu, E.H., Özcan, ŞŞ., Beyhan, C. Olay yeri incelemesi ve Türkiye’deki uygulamalar, Polis Bilimleri Dergisi, 2008;10(1):61-80.
- 17: Spiegel International, (2020). Experiences From The Real CSI, (05/11/2020 tarihinde <https://www.spiegel.de/fotostrecke/photo-gallery-experiences-from-the-real-csi-fotostrecke-59347.html> adresinden ulaşılmıştır).
- 18: Seyhan, E. (2019). Delil, (1st ed.) Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- 19: Saferstein, R. (2004). Criminalistics: An introduction to forensic science, (8th Ed), New Jersey: Pearson Prentice Hall.
- 20: Pinterest, (2020). How CSI Works: Search Patterns. (05/11/2020 tarihinde <https://pin.it/3uB1trb> adresinden ulaşılmıştır).
- 21: Bayraktar, B., (2011). Muhakemede Delillerin Önemi. Sosyal Bilimler Dergisi, 25:9-19
- 22: Klotter, J., Ingram, J.L. (2003). Criminal Evidence. (8th ed.), Anderson Publishing, Albany, N.Y.
- 23: T.C Cumhurbaşkanlığı Mevzuat Bilgi Sistemi (1982). Türkiye Cumhuriyeti Anayasası (31.10.2020 tarihinde <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?Mevzuat-No=2709&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5> adresinden ulaşılmıştır.)
- 24: Gardner, T.J., Anderson, T.M. (2004). Criminal Evidence, Principles and Cases. (5th ed.) Wadsworth, Adivision of Thomson Learning Inc.
- 25: Houck, M.M., Siegel, J.A. (2009). Fundamentals of Forensic Science. (2nd ed.) Academic Press.
- 26: Lee, H.C., Harris, H., (2011). Physical Evidence in Forensic Science. Lawyers and judges Publishing Co, Inc, Phoenix, AZ.
- 27: Spexforensics, (2020). Detection of Body Fluids with an alternate light source. (05/11/2020 tarihinde <https://spexforensics.com> adresinden ulaşılmıştır).

- 28: James, SH., Kish, PE., Sutton TP. (2005). Principles of Bloodstain Pattern Analysis: Theory and Practice. (1st ed.), CRC Press.
- 29: Gardner, MR., Krouskup, RD. (2019). Practical Crime Scene Processing and Investigation, (3rd Ed), CRC Press, International Standard Book Number-13: 978-1-138-04778-5
- 30: CWİ Medical, (2020). GE Bio-Sciences Blood Stain Card, (05/11/2020 tarihinde <https://www.cwimedical.com/blood-collection-products/ge-bio-sciences-blood-stain-card-ge-bldcard> adresinden ulaşılmıştır).
- 31: Savino, JO. (2005). Rape Investigation Handbook, Elsevier, Academic Press.
- 32: Seyhan, E. (2017). Yangın Sonrası Olay Yeri İnceleme, Temel Bilgiler, (1st ed.), Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- 33: Seyhan, E. (2015). Temel Patlayıcı Bilgisi İle Patlama Sonrası Olay Yeri İncelemesi, (1st ed.), Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- 34: Houck, MM. (2004). Trace Evidence Analysis: More Cases in Mute Witnesses. Elsevier, Academic Press.
- 35: Saverio, RF., Margot, P. Identification Of Gunshot Residue: A Critical Review, Forensic Science International, 2001;119(2):195-211.
- 36: Spexforensics, (2020). Detection of Trace Evidence. (05/11/2020 tarihinde <https://spexforensics.com> adresinden ulaşılmıştır).
- 37: Wikimedia Commons, (2020). Footwear impression comparison, (05/11/2020 tarihinde https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/8/8c/Footwear_impression_comparison%28detailed%29.jpg adresinden ulaşılmıştır).
- 38: Pavlou, M., Allinson, NM. (2006). Automatic extraction and classification of footwear patterns, Springer.
- 39: Baxter. Jr., E. (2015). Complete crime scene investigation handbook, (1st ed.), CRC press.
- 40: Evident, (2020). Dental Stone, (05/11/2020 tarihinde <https://www.shopevident.com/category/casting-footwear/cast-pro-dental-stone> adresinden ulaşılmıştır).
- 41: Mancini, K., Sidoriak, J. (2018). Fundamentals of Forensic Photography, (1st ed.), New York: Routledge Taylor & Francis Group.
- 42: Redsicker, RD. (2001). Practical Methodology of Forensic Photography. (2nd ed.), CRC Press.
- 43: Pepper, IK. (2005). Crime Scene Investigation, Methods and Procedures. Open University Press. Mc Graw Hill Education.
- 44: Gardner, R., Bavel, T. (2009). Practical Crime Scene Analysis and Reconstruction, Boca Raton, FL: CRC Press.
- 45: Crispino, F. Nature and place of crime scene management within forensic Science, Science & Justice, 2008; 48(1):24-28